

## Onderzoek 'Tijdsbesteding vmbo-docenten'

*In het onderzoek 'Tijdsbesteding vmbo-docenten' staat de vraag centraal hoe vmbo-docenten in het groen onderwijs hun werktijd zouden indelen als ze dat zelf kunnen bepalen. Aan welke taken willen zij meer of juist minder tijd aan besteden? Hoe kunnen wij van het Ontwikkelcentrum inspelen op de wensen? Hieronder vindt u de belangrijkste resultaten.*

### Belangrijkste resultaten

*Verdeling uren per week over docenttaken (n=150)*

Taak	Uren per week	
		%
Lesgeven (klassikaal, individueel, orde houden/sfeer bewaken)	17,5	45,6
Lessen voorbereiden (uitleg, demonstraties, practica et cetera)	3,9	10,2
Nakijken en beoordelen van werk van leerlingen (opdrachten, verslagen, toetsen, examens)	3,2	8,3
Vorbereiden lesmateriaal (syllabi, opdrachten, hand-outs, examens et cetera)	2,8	7,3
Werkoverleg en andere vergaderingen (ook m.b.t. verschillende taken in de schoolorganisatie)	2,7	7,0
Op de hoogte blijven van ontwikkelingen in het vakgebied (literatuur, bijscholing et cetera)	1,8	4,7
Evalueren en herzien (ontwikkelen) van curricula, lesinhoud, -materiaal, -methode	1,5	3,9
Verslag uitbrengen van prestaties en gedrag van leerlingen	1,5	3,9
(Individuele) contacten met ouders en leerlingen (coachgesprekken, mentortaken et cetera)	1,4	3,6
Maken van studiewijzers voor vakken (met o.a. info over roosters, inhoud lessen)	1,1	2,9
Stagebegeleiding (coördinatie, bezoek et cetera)	1,0	2,6
	38,4	

- Vmbo-docenten zijn in een week de meeste uren kwijt aan lesgeven (45,6%). Ook aan lessen voorbereiden (10,2%), nakijken en beoordelen (8,3%), voorbereiden van lesmateriaal (7,3%) en werkoverleg/vergaderingen (7%) besteden docenten in het vmbo veel uren.
- De minste uren besteden vmbo-docenten aan het maken van studiewijzers (2,9%) en aan stagebegeleiding (2,6%).

Waar zouden docenten *MEER* uren aan willen besteden? (n=144)

Taak	%
Vorbereiden lesmateriaal (syllabi, opdrachten, hand-outs, examens et cetera)	18,7
Evalueren en herzien (ontwikkelen) van curricula, lesinhoud, -materiaal, -methode	18,0
Lessen voorbereiden (uitleg, demonstraties, practica et cetera)	17,3
Op de hoogte blijven van ontwikkelingen in het vakgebied (literatuur, bijscholing et cetera)	12,7
(Individuele) contacten met ouders en leerlingen (coachgesprekken, mentortaken et cetera)	12,4
Stagebegeleiding (coördinatie, bezoek et cetera)	3,9
Lesgeven (klassikaal, individueel, orde houden/sfeer bewaken)	3,2
Maken van studiewijzers voor vakken (met o.a. info over roosters, inhoud lessen)	2,5
Verslag uitbrengen van prestaties en gedrag van leerlingen	2,5
Nakijken en beoordelen van werk van leerlingen (opdrachten, verslagen, toetsen, examens)	1,4
Werkoverleg en andere vergaderingen (ook m.b.t. verschillende taken in de schoolorganisatie)	1,1

Waar zouden docenten *MINDER* uren aan willen besteden? (n=134)

Taak	%
Werkoverleg en andere vergaderingen (ook m.b.t. verschillende taken in de schoolorganisatie)	29,8%
Nakijken en beoordelen van werk van leerlingen (opdrachten, verslagen, toetsen, examens)	16,1%
Maken van studiewijzers voor vakken (met o.a. info over roosters, inhoud lessen)	8,1%
Verslag uitbrengen van prestaties en gedrag van leerlingen	8,1%
Vorbereiden lesmateriaal (syllabi, opdrachten, hand-outs, examens et cetera)	5,6%
Lesgeven (klassikaal, individueel, orde houden/sfeer bewaken)	4,8%
Evalueren en herzien (ontwikkelen) van curricula, lesinhoud, -materiaal, -methode	4,4%
Lessen voorbereiden (uitleg, demonstraties, practica et cetera)	4,0%
(Individuele) contacten met ouders en leerlingen (coachgesprekken, mentortaken et cetera)	2,8%
Op de hoogte blijven van ontwikkelingen in het vakgebied (literatuur, bijscholing et cetera)	2,0%
Stagebegeleiding (coördinatie, bezoek et cetera)	0,8%

- Docenten in het vmbo willen vooral meer uren besteden aan het voorbereiden van lesmateriaal (18,7%), evalueren en herzien van lesmateriaal (18%) en lessen voorbereiden (17,3%). Ook aan op de hoogte blijven van vakontwikkelingen (12,7%) en (individuele) contacten met ouders en leerlingen (12,4%) willen de docenten meer tijd kunnen besteden.
- Bijna 30% van de vmbo-docenten wil in de week minder uren besteden aan vergaderingen en werkoverleg. Ook aan nakijken en het beoordelen van werk van leerlingen willen veel docenten minder uren besteden (16,1%).

### **Vergaderen gebeurt inefficiënt en is niet altijd inhoudelijk relevant**

Veel docenten in het vmbo willen minder tijd kwijt zijn aan vergaderen en andere vormen van werkoverleg. Docenten vinden vooral dat er inefficiënt wordt vergaderd. Veel tijd gaat op aan “regelzaken” die ook per e-mail kunnen worden afgehandeld. Ook geven de docenten aan dat ingeplande vergadertijd (in het jaarrooster) altijd wordt benut, ook als er feitelijk “niets te vergaderen valt”. Daar komt bij dat vergaderingen verplicht zijn voor alle docenten. Ook voor docenten LO bijvoorbeeld. “Als er een vergadering staat ingepland over het maken van toetsen, moet ik daarbij zijn. Terwijl wij nooit met toetsen werken.”

### **Digitale toetsing scheelt nakijktijd en zorgt voor uniformiteit in het onderwijs**

16% van de vmbo-docenten wil minder tijd per week besteden aan nakijken en beoordelen van werk van leerlingen. Uit de ingevulde vragenlijsten en de interviews blijkt dat veel docenten meer willen werken met digitale toetsen. De docenten geven aan dat er wel diagnostische digitale toetsen zijn, maar andere toetsen (bijvoorbeeld Schoolonderzoeken) niet. Digitale toetsing scheelt veel nakijkuren, omdat de toetsen automatisch nagekeken kunnen worden. Maar de docenten zien ook nog andere voordelen. Op alle scholen zijn de eindtermen gelijk, waardoor uniforme toetsen mogelijk zijn. Op die manier kan de kwaliteit van scholen goed in kaart en vergeleken worden (bijvoorbeeld door de Onderwijsinspectie). Docenten geven bovendien aan dat nu op alle scholen eigen toetsen/toetsmatrijzen worden ontwikkeld. “Iedereen vindt telkens het wiel opnieuw uit. Dat is zonde van de tijd, want alle toetsen moeten aan hetzelfde format voldoen (Europees Referentie Kader).”

### **Minder nakijkwerk betekent meer tijd voor analyse van prestaties van leerlingen**

Veel docenten hebben aangegeven dat ze minder tijd willen besteden aan nakijken (bijvoorbeeld door het werken met digitale toetsen). Voor de docenten is een toets een belangrijke graadmeter of een leerling de stof beheerst. Een goede analyse van (toets)resultaten helpt een docent in kaart te brengen wat voor individuele leerlingen aandachtspunten zijn. Zo kan een docent beter differentiëren. Doordat het nakijken teveel tijd kost blijft nauwelijks tijd over om resultaten grondig te analyseren. Dat is niet alleen nadelig voor het inspelen op individuele behoeften van leerlingen, maar ook voor de aanpak van een hele klas. “Als docent merk je gauw genoeg of een bepaalde les, werkvorm of opdracht goed loopt of niet. Door gebrek aan tijd om goed te kijken waar dat precies aan ligt, kies je er toch al gauw voor om dezelfde opdracht weer te gebruiken. Knelpunten blijven liggen. Laat staan dat je per klas bekijkt wat wel of niet werkt. De ene klas heeft vaak een hele andere aanpak nodig dan de andere.”

### **Docenten hebben te weinig tijd voor differentiëren**

De vmbo-docenten geven aan in het algemeen te weinig tijd te hebben voor differentiatie. In een klas zitten leerlingen met verschillende niveaus. De docenten hebben te weinig tijd om daar in de voorbereiding rekening mee te houden. Ze geven aan dat ze daar in materiaal/methodes meer handvatten voor aangereikt willen krijgen.

### **Docenten vooral methode gebonden bezig**

Veel docenten zijn vooral of uitsluitend methode gebonden bezig. De docenten zeggen dat ze graag meer lessen op maat voor de individuele leerling willen geven. Ook willen ze meer werken met creatieve werkvormen, didactische werkvormen en aansprekende opdrachten/lessen. Daar komen ze zelf niet of nauwelijks aan toe. Daar zouden ze graag materiaal voor aangereikt krijgen.

### **Veel administratief werk door Onderwijsinspectie**

8% van de docenten heeft aangegeven minder uren te willen besteden aan verslag uitbrengen van prestaties van leerlingen. Uit de toelichtingen en de interviews blijkt dat de docenten vooral een hekel hebben aan het “documenteren voor de Onderwijsinspectie”. “Alles moet op papier, uitgebreid gedocumenteerd, alleen maar omdat de Inspectie alles moet kunnen controleren.” De docenten vinden dat dit teveel is doorgeschooten en dat het ten koste gaat van het primaire proces.

### **Regelen van stagebedrijven kost veel tijd**

Uit het overzicht van de urenverdeling over de verschillende docenttaken blijkt dat de vmbo-docenten de minste uren besteden aan stagebegeleiding. Uit de interviews is gebleken dat de docenten die stagebegeleiding in hun takenpakket hebben daar onevenredig veel tijd in moeten steken. Die uren hebben ze vaak niet. De meeste tijd gaat zitten in het regelen van stagebedrijven. Dat moeten docenten in veel gevallen zelf doen. “Het opbouwen van een lijst met bedrijven waar leerlingen practica kunnen doen of stage kunnen lopen kost heel veel tijd. Dat werk is bovendien nooit af, want het komt regelmatig voor dat een bedrijf toch weer afhaakt.” Ook het afleggen van stagebezoeken kost veel tijd, geven de docenten aan. Een docent heeft in een interview aangegeven dat het concept ‘Groen Proeven’, waarbij leerlingen het geleerde in de praktijk, op locatie moeten laten zien (in rollenspellen), zeer tijdrovend is. De docent moet zelf de locatie regelen, met 2 of 3 andere docenten aanwezig zijn en een evaluatie op de locatie plannen en uitvoeren.

### **Docenten willen kennis en materiaal delen**

Veel docenten geven aan dat ze, als het gaat om het voorbereiden van lesmateriaal en lessen, en het maken van toetsen, het gevoel hebben “het wiel opnieuw uit te moeten vinden”. Op de verschillende

vmbo groen scholen in het land wordt in grote lijnen hetzelfde onderwijs gegeven. Toch is iedere school los van elkaar bezig met het maken van materiaal, toetsen en dergelijke. Docenten denken dat ze de tijd die nu wordt geïnvesteerd in voorbereiding en ontwikkeling van lesmateriaal kunnen besteden aan andere taken als ze gebruik kunnen maken van materiaal van andere scholen/vakdocenten. De behoefte aan kennisdeling is groot. Sommige docenten in dit onderzoek geven wel aan dat er al platforms/kanalen zijn voor kennisdeling (onderwijsportaal Groen Kennisnet, Wikiwijs, Digitale School), maar (voldoende) werkbaar vinden ze die (kennelijk) niet. Een belangrijke reden is dat docenten graag (ook) fysiek bij elkaar willen komen, bijvoorbeeld door op scholenbezoek te gaan of samen in een groepje te werken aan een lessenserie. Daadwerkelijk bij elkaar zitten en ideeën kunnen uitwisselen vinden de docenten erg belangrijk (in combinatie met een digitaal platform). De docenten vinden dat het Ontwikkelcentrum dit zou moeten faciliteren.

Meer weten over dit onderzoek? Neem dan contact met ons op via 0318 – 642992 of via [info@ontwikkelcentrum.nl](mailto:info@ontwikkelcentrum.nl).